

Exigeixen mesures per a la seva plena integració

ELS GITANOS LLUITEN PER SER RECONEGUTS DINS L'EUROPA DELS 27

La comunitat gitana és la principal víctima de les actituds racistes i xenòfobes a Europa, com es va comprovar amb l'expulsió de centenars de famílies de França a l'estiu passat. Amb motiu del Dia Internacional dels Gitanos, que va tenir lloc el propassat divendres, dia 8, diverses entitats romanís han instat les institucions i els estats membres de la UE a desplegar les polítiques previstes per a la inclusió i la salvaguarda dels seus drets fonamentals

TEXT ÀLEX ROMAGUERA
 FOTO IVAN G. COSTA

Tothom coneix Coïmbra pel seu important complex universitari. Però aquest districte portuguès de 250.000 habitants, situat a 200 quilòmetres al sud de Lisboa, registra un dels paisatges socials més ignominiosos de l'Europa moderna.

Des de l'any 2005, les 60 famílies gitanes allotjades al barri d'As Pedreiras, dins del municipi de Beja, viuen separades per un mur de la resta dels seus veïns. Malgrat que, arran del canvi de govern, l'Ajuntament es va comprometre a eliminar aquesta barrera física, la seva presència il·lustra l'adversitat en la qual viu la comunitat romaní a Portugal. No solament perquè, en aquest cas, el mur la priva d'accedir a serveis tan bàsics com l'educació, el transport o la sanitat; també perquè, a través d'ell, exhibeix els gitanos com una anomalia a extirpar de l'àmbit públic.

A Portugal, on viuen uns 50.000 gitanos, el rebuig institucional a aquest col·lectiu ha arribat fins a límits tan colpidors com el de Coïmbra, si bé la Constitució del país prohibeix expressament la discriminació de qualsevol persona o grup per raons ètniques, de classe, de religió o d'orientació sexual.

La situació dels gitanos portuguesos no és gaire diferent, però, de la d'altres països de la Unió Europea, on la població gitana s'apropa als 12 milions de per-

L'actual context de crisi ha intensificat la situació d'exclusió social del col·lectiu gitano.

sones, la majoria residents a Romania, a Hongria, a Bulgària i a la resta dels territoris de l'Europa oriental.

Només cal recordar l'assassinat de dues famílies gitanes a les mans d'escamots d'extrema dreta a la ciutat hongaresa de Tatárszengyörgy al maig de

l'any passat, el desallotjament de campaments il·legals de gitanos a França durant el període d'estiu, de resultes del qual el president, Nicolas Sarkozy, va dictar la deportació d'un centenar de famílies cap a Romania, o la tràgica mort, el 10 de febrer passat, de quatre

gitanos a Roma després que s'incendiés la barraca on vivien a la Via Appia Nuova, una concorreguda circumval·lació situada prop de l'aeroport de Ciampino, davant la indiferència de les autoritats locals. Sense oblidar tampoc la segregació en el sistema educatiu que

suporten els gitanos a la República Txeca, a Eslovènia, a Eslovàquia o a Polònia, on els infants d'aquesta comunitat són escolaritzats en aules especials.

PROMESAS A EXAMEN

Les deportacions dictades per França i els luctuosos episodis ocorreguts a Hongria i a Roma, respecte als quals la vicepresidenta de la Comissió Europea, Viviane Reding, va expressar la seva profunda indignació, han retornat el poble gitano al focus de l'atenció pública. Justament quan es commemora el 40è aniversari de la famosa reunió celebrada el 8 d'abril de 1971 a Londres, en la qual el moviment romaní va instituir la seva bandera i el seu himne oficials.

Amb motiu d'aquesta efemèride, entitats, organitzacions i personalitats gitanes van retrobar-se divendres passat, dia 8, a la ciutat anglesa, on van constatar el llarg camí a recórrer en el seu procés d'integració i de reconeixement de la plena ciutadania al si de la UE.

«Les condicions de vida dels gitanos són impossibles i es perpetuen, perquè els infants no van a escola i és necessari que la pròxima generació s'integri en la societat», ha afirmat Reding. La representant de la Comissió Europea, comissària de Justícia de la institució comunitària, s'ha erigit en una de les veus més crítiques respecte al paper dels estats a l'hora de garantir els drets dels romanís, fins al punt d'asseverar, el 14 de febrer passat, que «els diners posats a la disposició dels 27 estats per ajudar aquesta comunitat no s'han utilitzat».

Viviane Reding, protagonista d'una polèmica en comparar la persecució dels

gitanos amb la soferta pels jueus a l'Alemanya nazi, va aprofitar la commemoració del Congrés de Londres –també declarat Dia Internacional del Poble Gitano– per exigir l'aplicació de l'anomenat Pla estratègic per a la integració social de la població romaní. Un paquet de 10 mesures que el Consell de Ministres d'Assumptes Socials va aprovar el 8 de juny de 2009 a Praga per tal que els estats de la UE avancin en la inclusió de la comunitat gitana –el 80% actualment es troba a l'atur– i en la protecció dels seus drets.

Aquest vademècum, segons Reding, encara és hora que molts països comencin a implementar-lo a través de mesures no discriminatòries que, entre altres coses, han de preveure la dimensió de gènere, la participació de les entitats gitanes en els fóruns de debat o iniciatives de foment de la interculturalitat.

Les mesures dictades pel Consell de Ministres estan recolzades per una bateria de disposicions legals, entre les quals l'article 13 del Tractat de la Comunitat Europea o la Directiva 2000/43/CE, sobre la igualtat racial, a més de la Xarxa EURoma, formada per delegats de 12 estats membres als quals s'ha encarregat vigilar l'efectivitat dels fons estructurals destinats a la integració de la comunitat gitana.

ALTAVEUS SOCIALS

L'escassa implementació del Pla estratègic també ha estat denunciada des de la societat civil. Així ho fan palès Amnistia Internacional i l'UNICEF en els seus respectius informes, on assenyalen la falta de protecció del col·lectiu romaní com, en general, la seva segregació i discriminació legal es manté amb més o menys intensitat en la majoria dels països de la UE. En la mateixa línia que altres organismes, les dues entitats indiquen que els principals problemes es localitzen a l'Europa central o oriental, on, a banda de l'exclusió dels serveis bàsics, els gitanos estan exposats a diversos factors com són la pobresa, l'atur i el racisme que es deriva dels prejudicis al voltant de la seva identitat.

A aquesta lentitud en l'aplicació de les 10 mesures, també s'hi ha referit la Coalició per una Política Europea per a la Població Gitana (ERPC, per la sigla en anglès), la principal plataforma d'ONG dedicades a la defensa dels drets humans i a la lluita contra el racisme, que en tot moment ha fet costat a Viviane Reding a l'hora de criticar les expulsions de França i l'acarnissament que pateix la població romaní a Itàlia, a Portugal, a Hongria i a la majoria dels països del continent.

GITANOS A LA UE: UNA COMUNITAT DISPERSA

INFOGRAFIA MSI

XIFRES DE POBLACIÓ GITANA

● 500.000 - 2 milions ■ 100.000-500.000 ● 10.000-100.000 - 10.000

FONT: CONSELL D'EUROPA, 2007

LES CLAUS D'UNA MINORIA

■ ■ Originari del nord de l'Índia, d'on va emigrar al principi del segle XIV, el poble gitano constitueix la minoria ètnica més important de la Unió Europea. Al llarg d'aquests segles, la seva tradició nòmada l'ha dut a adoptar les cultures i els idiomes dels països del Vell Continent i d'Amèrica on ha acabat assentant-se. Això l'ha convertit en una comunitat homogènia en costums però força diversa quant a les seves influències. N'hi ha de catòlics, d'ortodoxos, de protestants, de baptistes, i fins i tot d'evangelistes i de musulmans. Amb el romaní com a llengua pròpia, la seva situació depèn del territori i del context social que els ha tocat viure.

A l'Estat espanyol, on es calcula que hi ha 600.000 membres d'aquesta comunitat (80.000 dels quals a Catalunya), les reivindicacions les canalitzen la Fundació Secretariat Gitano, la Unió Romaní, presidida per l'Alt Comissionat per a assumptes gitanos de la UE, Juan de Dios Ramírez Heredia, i, a Catalunya, la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya (FAGIC), el president del qual és José Santos Silva. Aquesta fortalesa associativa –a la FAGIC s'hi agrupen una trentena d'entitats– és la que permet, segons Santos Silva, que la situa-

ció dels romanís a l'Estat espanyol no sigui tan adversa com en altres països de la UE i que, en els darrers anys, s'hagi produït un procés de transformació que «possibilita la millora de les nostres condicions de vida i l'obertura a la plena incorporació social».

Amb tot i això, Santos Silva creu que cal incidir més perquè la ciutadania prengui consciència de la realitat gitana i eviti els falsos prejudicis que atien alguns partits polítics, en al·lusió al PP, perquè «el rebuig porta inevitablement al conflicte i a la no-convivència».

En sintonia amb la resta de les entitats, el president de la FAGIC també critica la desídia d'alguns governs en facilitar les ajudes promeses. «El fet que la crisi obligui a retallar les inversions ha servit d'excusa a molts estats per no destinar uns recursos que la comunitat gitana hauria de poder supervisar», diu Santos Silva. Pel portaveu gitano, el 40è aniversari del Congrés de Londres és una excel·lent oportunitat perquè els romanís «deixem de ser nòmades per a tota la vida» i «ens incorporem a la societat com a ciutadans de ple dret». ▲

Els romanís europeus, el 80% dels quals es troben a l'atur, continuen exposats al racisme que es deriva dels prejudicis al voltant de la seva identitat

La majoria d'estats encara han d'aplicar el Pla d'accions no discriminatòries que preveuen la dimensió de gènere i l'accés del col·lectiu en la vida pública